

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ณ. จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Crosssectional Analytic Study) ต้องการศึกษเปรียบเทียบความรู้สึภกาคฤมิใจในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนแบบ สหศึกษา และชายล้วนหรือหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึภกาคฤมิใจในตนเองกับปัจจัยต่างๆของนักเรียนดังกล่าว

สรุปผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของนักเรียน

โดยทั่วไปลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนแบบต่างๆไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องของ อายุ, ระดับการศึกษาของบิดามารดา, เงินที่ได้รับในแต่ละเดือน, จำนวนพี่น้อง, ลำดับการเกิด, สถานภาพสมรสของบิดามารดา, อายุของบิดามารดา แต่มีความแตกต่างในเรื่องของส่วนสูงและน้ำหนักโดยพบว่านักเรียนในโรงเรียนหญิงล้วนมีน้ำหนักและส่วนสูงเฉลี่ยน้อยกว่าโรงเรียนแบบอื่น ซึ่งเป็นเพราะผู้หญิงมีสรีระทางร่างกายที่เล็กกว่าผู้ชายอยู่แล้ว และยังพบอีกว่า นักเรียนในโรงเรียนหญิงล้วนมีการขาดความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาในปัจจุบัน และการรับรู้โรคประจำตัวมากกว่านักเรียนในโรงเรียนแบบอื่นๆเช่นกัน ซึ่งอาจบ่งถึงความเอาใจใส่ในเรื่องรูปร่างหน้าตาและสุขภาพของนักเรียนหญิง ส่วนในเรื่องของระดับคะแนนเฉลี่ยพบว่า นักเรียนในโรงเรียนแบบสหศึกษาเกินครึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5 และมีจำนวนมากกว่าในโรงเรียนแบบอื่นๆ

ในด้านข้อมูลของผู้ปกครองพบว่าสัดส่วนบิดาของนักเรียนในโรงเรียนแบบสหศึกษามีอาชีพรับราชการมากกว่าบิดาในโรงเรียนแบบอื่นๆ ในขณะที่สัดส่วนบิดาของนักเรียนในโรงเรียนแบบหญิงล้วนและชายล้วนกลับมีการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากกว่าโรงเรียนแบบสหศึกษา ส่วนมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดซึ่งไม่มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับรายได้ของบิดาที่ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ตรงกันข้ามกับรายได้ของมารดาซึ่งพบว่าในโรงเรียนแบบสหศึกษามีสัดส่วนของมารดาที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไปน้อยกว่าสัดส่วนของมารดาในโรงเรียนแบบอื่นๆ

2. ความแตกต่างของระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกใช้เครื่องมือแบบประเมินความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของ Coopersmith ฉบับที่ใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (Self-Esteem Inventory : CSEI) ซึ่งพัฒนาโดย สุใจ ตั้งตรงสวัสดิ์ และ บุปผา อุษยัค โดยค่าที่วัดได้ออกมาเป็นคะแนนรวม จากการทดสอบ Validity และ Reliability ของเครื่องมือพบว่ามีความอยู่ในระดับที่ยอมรับได้และได้นำเครื่องมือไปใช้วัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Stratified Sampling) จากประชากรตัวอย่างทั่วกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาไม่พบความแตกต่างของระดับคะแนนความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนแบบต่างๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการใช้สถิติ ANOVA

3. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองในโรงเรียนแบบต่างๆ

3.1 โรงเรียนสหศึกษา : จากการเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติเข้า Regression Model พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ปัจจัยที่มีผลเพิ่มระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนคือ คะแนนเฉลี่ยสะสมที่อยู่ระหว่าง 3.00 – 3.49 (GPA 3) และ คะแนนเฉลี่ยสะสมที่อยู่ระหว่าง 2.00 – 2.49 (GPA 1) ส่วนปัจจัยที่ลดระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองคือ การขาดความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาปัจจุบัน(BODY), ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (L1) และ บิดาที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก (FOCCU5)

3.2 โรงเรียนหญิงล้วน : จากการเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติเข้า Regression Model พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ปัจจัยที่มีผลเพิ่มระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดาที่มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป(FMONEY5) และสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่อยู่ด้วยกัน(MARRY1) ส่วนปัจจัยที่ลดระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองคือ การขาดความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาปัจจุบัน (BODY) และ การรับรู้การมีโรคประจำตัว(DISEASE)

3.3 โรงเรียนชายล้วน : จากการเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติเข้า Regression Model พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ปัจจัยที่มีผลเพิ่มระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย(SCH012) ส่วนปัจจัยที่ลดระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองคือ การขาดความพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาปัจจุบัน(BODY), รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดาที่อยู่ระหว่าง 5,000 – 9,999(FMONEY2) และ มารดาที่ประกอบอาชีพเอกชน เช่น ธนาคาร-ห้างร้าน(MOCCU2)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแบบต่างๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แม้ว่าโรงเรียนในแบบ ชายล้วน และหญิงล้วนที่สุ่มได้จะเป็น โรงเรียนที่มีชื่อเสียงมานาน ซึ่งน่าจะทำให้ความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบดังกล่าวสูงกว่าโรงเรียนแบบสหศึกษา แต่ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบต่างๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้ชื่อเสียงของโรงเรียนอาจจะมีผลต่อระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียน อย่างไรก็ตามอาจจะมีปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาใช้ในการศึกษารั้งนี้ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ อาจมีผลต่อความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองซึ่งทำให้ระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญใน Regression model นั้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เพียง ร้อยละ 9-16 เท่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบต่างๆ คือ

1. ความพึงพอใจในร่างกายในปัจจุบัน มีผลต่อการเพิ่มความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนทุกแบบนั้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยนี้มีอิทธิพลมากกับวัยรุ่นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระร่างกายอย่างมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลอย่างมากกับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียน วัยรุ่นมักจะกังวลและหมกมุ่นอยู่กับความสวยงามดูดีและให้ค่านิยมกับการมีรูปร่างหน้าตาที่ดี โดยยึดตามกระแสแฟชั่นจากโลกสังคมตะวันตกและจากประเทศญี่ปุ่น เช่น เด็กผู้หญิงต้องมีรูปร่างผอม สูง เด็กผู้ชายต้องรูปร่างลำสันบึกบึน และจะต้องมีหน้าตาที่หมดจด ไร้สิว ซึ่งในความเป็นจริงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในช่วงวัยรุ่น จะทำให้เกิดรูปร่างที่ไม่เป็นที่นิยมเช่น เด็กผู้หญิงจะอ้วนขึ้น สะโพกผายมากขึ้น เด็กผู้ชายจะมีรูปร่างผอมสูง และผลจากฮอร์โมนทำให้เกิดสิวได้ ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้มีรูปร่างหน้าตาตามที่กระแสนิยม มีความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองต่ำ สอดคล้องกับที่ Coopersmith⁽²²⁾ กล่าวว่าลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเอง แต่ลักษณะทางกายภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้นๆ ด้วยซึ่งสอดคล้องกับ Pope⁽¹⁵⁾ ที่ว่าเด็กจะมีความภาคภูมิใจในตนเองด้านภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง ความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกลักษณะภูมิใจต่อภาพพจน์ของคนอื่นมองเห็นและที่ตนแสดงออก

2. ระดับคะแนนเฉลี่ย ส่งผลในทางบวกต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของเด็กวิธีหนึ่ง การที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงทำให้เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในวัยเรียนได้รับความนิยมนเพราะการเรียนดี เป็นค่านิยมที่สังคมให้ความสำคัญ ดังที่Coopersmith⁽²²⁾ กล่าวว่าค่านิยมส่วนบุคคลและความปรารถนาส่วนบุคคล มีผลต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง ในช่วงวัยรุ่น การเรียนดีเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา การที่เรียนไม่ดีจะส่งผลโดยตรงกับการที่มองว่าตนเองไม่มีความสามารถหรือมีความสามารถที่ไม่เท่ากับเพื่อนหรือที่สังคมต้องการ ซึ่งสอดคล้องของงานวิจัยของ Purkey⁽³⁶⁾ ที่ได้สรุปว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือนักเรียนที่ประสบความล้มเหลวเกี่ยวกับการเรียน จะมีการประเมินค่าตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อมีการประเมินค่าตนเองต่ำแล้วส่งผลให้ความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองต่ำลงไปด้วย จึงสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา สัมพันธ์กับความรูสึกลึซึ้งในตนเองเช่นเดียวกับ Goldberg⁽³⁷⁾ (อ้างถึงใน มะลิ อุคมภาพ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวกับความรูสึกลึซึ้งในตนเองผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีความรูสึกลึซึ้งในตนเองสูงจะมีความต้องการผลสัมฤทธิ์สูงด้วย และเห็นว่าผลการเรียนสำคัญมากกว่ากลุ่มที่มีความรูสึกลึซึ้งในตนเองต่ำกลุ่มที่มีความล้มเหลวจะมีความรูสึกลึซึ้งในตนเองต่ำและจะมีทัศนคติทางลบต่อมหาวิทยาลัยผลการทดลองเช่นนี้เหมือนกับที่ Cotton⁽³⁷⁾ (อ้างถึงใน มะลิ อุคมภาพ) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของความรูสึกลึซึ้งในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ พบว่าความรูสึกลึซึ้งในตนเองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ Kinneyและคณะ⁽³⁸⁾ ศึกษาความรูสึกลึซึ้งในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เกรดเฉลี่ยเป็นเกณฑ์พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความรูสึกลึซึ้งในตนเองต่ากว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนกับระดับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองก็ไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ในแบบคล้ายตามกัน อาจจะเป็นเพราะมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองเช่นกัน ในโรงเรียนแบบอื่นๆระดับคะแนนเฉลี่ยก็มีความสัมพันธ์แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกันกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์⁽³⁹⁾ กล่าวไว้ว่า ระเบียบของสังคมหรือมาตรฐานของเพื่อนที่ให้ความสำคัญหรือไม่ให้ความสำคัญในเรื่องต่างๆ อาจจะมีผลต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองได้ เช่นหากเพื่อนๆให้ความสนใจในเรื่องของกีฬา ถึงแม้ว่าเด็กจะมีคะแนนการเรียนดีหรือเรียนเก่งเพียงใดก็ตาม เขาก็มิได้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ บุคคลนี้อาจจะเกิดความรูสึกด้อยค่าซึ่งส่งผลต่อ ความรูสึกลึซึ้งในตนเอง แต่จากการศึกษาของ สุณารี เตชะโชควิวัฒน์⁽³²⁾ ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเองและความรูสึกลึซึ้งในตนเองในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำมีความรูสึกลึซึ้งในตนเองไม่แตกต่างกัน

3. ระดับชั้นการศึกษา จากการศึกษาคั้งนี้พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบสหศึกษาในทางลบ โดยอาจเนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ซึ่งถือได้ว่าเป็นระดับที่อยู่กึ่งกลางระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมักจะเป็นชั้นที่เริ่มทราบถึงระดับคะแนนเฉลี่ย อนาคตในการเรียนต่อมหาวิทยาลัย และในระบบการศึกษาในปัจจุบันที่มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสอบเข้าในระดับอุดมศึกษาได้หลายครั้ง โรงเรียนส่วนใหญ่จึงจะพยายามให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนเนื้อหาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบตั้งแต่ ภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทำให้นักเรียนในชั้นนี้มีความเครียดสูง โดยเฉพาะในโรงเรียนแบบสหศึกษาคั้งที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก อีกทั้งเป็นระดับชั้นที่มักจะมีกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้ทำอย่างมากมาย เพราะโรงเรียนจะไม่ค่อยให้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทำเพราะยังเป็นระดับชั้นที่เล็กที่สุดในแผนกมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็กำลังเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย โรงเรียนก็จะลดการให้กิจกรรมต่างๆลง ทำให้ช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นช่วงที่ต้องทำทั้งการค้นหาคำความต้องการและความสนใจของตนเองในการศึกษาต่อในระดับชั้นอุดมศึกษา และยังคงรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนมอบหมายให้โดยยังต้องแบ่งเวลาในการศึกษาวิชาต่างๆอีกด้วย ส่งผลให้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเอง

สำหรับนักเรียนในโรงเรียนแบบหญิงล้วนเราพบว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองในทางบวกซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นชั้นที่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อในระดับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยแน่นอนแล้ว และผ่านการสอบเข้าในระดับอุดมศึกษาในครั้งแรกแล้ว การรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนก็ลดลง อีกทั้งยังได้รับกำลังใจ และการเอาใจใส่จากอาจารย์ ผู้ปกครองรอบข้าง เนื่องจากเห็นใจในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยทำให้เด็กที่อยู่ในระดับชั้นนี้มีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนสำคัญได้รับการยกเว้นและการเอาใจใส่ต่างๆทำให้ความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองเพิ่มสูงขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการศึกษากับระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองไม่ได้มีลักษณะเป็นเส้นตรง ซึ่งอาจจะเพราะมีปัจจัยอื่นที่ไม่ได้วัดซึ่งมีผลต่อระดับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองในแต่ละชั้นต่างกัน ดังเช่นที่พบในการศึกษาของ สุนารี เตชะ โชควิวัฒน์⁽³²⁾ ว่าปัจจัยเรื่อง การอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง มีผลต่อความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองมากกว่าปัจจัยเรื่องระดับชั้นการศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ Mussen และคณะ⁽⁴⁰⁾ ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองในกลุ่มเด็กวัยรุ่นในนักเรียนระดับชั้น 9-11 (มัธยม 4-6) ผลการศึกษาพบว่าระดับชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือเมื่อกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองก็สูงขึ้นตามลำดับซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้อง

กับการศึกษาของLevenberg⁽²⁷⁾ ศึกษาพบว่า นักเรียนถ้าอายุมากขึ้น ระดับชั้นเรียนสูงขึ้นจะมีความแม่นยำในการประเมินตนเอง และมีความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นการศึกษากับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง ยังไม่ชัดเจนจำเป็นต้องได้รับการศึกษาต่อไป

4. การรับรู้การมีโรคประจำตัว จากการศึกษาพบว่า เด็กที่รับรู้ว่าคุณเองมีโรคประจำตัวจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองในนักเรียนในโรงเรียนแบบหญิงล้วนซึ่ง Jacobson และคณะ⁽⁴¹⁾ ได้ศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีการพัฒนาตนเองต่ำลงและมีโรคภัยไข้เจ็บแทรกซ้อน จะส่งผลให้เด็กวัยรุ่นมีความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองลดต่ำลง เช่นเดียวกับที่ Coopersmith⁽²²⁾ กล่าวว่า ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตทั่วไป เช่นอาการทางกายที่มีสาเหตุมาจากจิตใจ กล่าวคือ ผู้ที่มีปัญหาดังกล่าวสูงจะมีความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองต่ำ และจะแสดงออกมาในรูปความวิตกกังวล มีความทุกข์ ส่วนผู้ที่มีปัญหาดังกล่าวน้อย จะมีความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rosenberg⁽⁴²⁾ ศึกษาพบว่า คนที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตไม่ดี จะมีความสัมพันธ์ในด้านลบกับระดับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง วัยรุ่นชายที่มีระดับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองต่ำ มีแนวโน้มเป็นโรคประสาทได้ง่าย ไม่ค่อยมีเสน่ห์ในสังคม ปรับตัวยาก และถูกคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จได้ยาก สำหรับการศึกษารั้งนี้การรับรู้การมีโรคประจำตัวมีผลต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองในโรงเรียนแบบหญิงล้วนเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนหญิงล้วนน่าจะให้ความสำคัญต่อรูปร่างหน้าตาและสุขภาพร่างกายมากกว่านักเรียนในโรงเรียนแบบอื่นๆ

5. สถานภาพสมรสของบิดา มารดาของนักเรียน จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบหญิงล้วน การที่บิดาและมารดาอยู่ด้วยกันจะส่งผลทางบวกต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง เช่นเดียวกับ Tesser⁽⁴³⁾ ที่ศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านการใกล้ชิด การปฏิบัติต่อกันในครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองและสอดคล้องกับ Coopersmith⁽²²⁾ ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองของเด็ก และเหมือนกับที่ Pope⁽¹⁵⁾ กล่าวว่าเด็กซึ่งรู้ว่าตัวเองมีคุณค่าต่อครอบครัวมีความรู้สึกลึกซึ้งมั่นคงในครอบครัวในเรื่องของความรัก การได้รับการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัวความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองของเด็กก็จะสูงขึ้น

Greenberg และคณะ⁽²⁸⁾ ได้ศึกษาเปรียบเทียบถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดาที่มีผลต่อสภาวะจิตใจของวัยรุ่นในด้านความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง และความพึงพอใจในชีวิต โดยศึกษาในวัยรุ่นอายุ 12- 19 ปีซึ่งศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า สัมพันธภาพของบิดามารดาและกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง Rubin และคณะ⁽²⁹⁾ ศึกษาว่า ครอบครัวที่บิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดี ให้ความรักความเอาใจใส่ กำหนดมาตรฐานและของเขตการกระทำไว้อย่างกว้างๆ ตลอดจนให้ความสนใจกับสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเด็ก สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีแนวโน้มเป็นคนขี้หุน มีอารมณ์มั่นคง ไม่โลเล และมีความรู้สึกลึกซึ้งในตนเอง ซึ่งเป็นไปใน

ทางเดียวกับกับการศึกษาของ สมพิศ ไชยกิจ⁽³⁴⁾ ที่พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกลักษณะในตนเอง แต่การที่ปัจจัยด้านนี้มีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญต่อโรงเรียนแบบหญิงล้วนเพียงแบบเดียว อาจเป็นเพราะว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ให้ความสำคัญต่อความอบอุ่นในครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ในขณะที่ในโรงเรียนแบบอื่นๆ ปัจจัยด้านนี้ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดา จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าบิดาของนักเรียนในโรงเรียนสตรีล้วนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะในตนเองในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนบิดาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000-9,999 บาท มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้สึกลักษณะในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบชายล้วนซึ่งสอดคล้องกับที่ Coopersmith⁽²²⁾ กล่าวถึงสถานภาพทางสังคมว่า คนที่มาจากสถานภาพทางเศรษฐกิจที่สูงมักจะมีความรู้สึกลักษณะในตนเองสูง เนื่องจากมักจะได้รับการปฏิบัติจากครอบครัวข้างดีกว่าคนที่มิใช่สถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำๆ ซึ่งจากการศึกษาของเขาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกลักษณะในตนเองสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือต่ำ เช่นเดียวกับที่ Murphy⁽⁴⁴⁾ กล่าวไว้ว่า บิดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางมักจะมีภาวะเครียดหรือฉุนในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าบิดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณิ ศรีจันทร์ธาดา⁽⁴⁵⁾ ซึ่งพบว่า บิดาที่มีรายได้สูงจะมีความพร้อมในการเป็นบิดามากกว่าบิดาที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งความพร้อมในการเป็นบิดานี้ส่งผลต่อการเลี้ยงดูบุตร และความอบอุ่นของครอบครัว ซึ่งเด็กในวัยนี้ความสัมพันธ์ในครอบครัวสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อความรู้สึกลักษณะในตนเอง เพราะถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่บิดาไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดูหรือขาดความกระตือรือร้น ขาดความเอาใจใส่ต่อเด็ก จะส่งผลให้เด็กมีความรู้สึกลักษณะในตนเองต่ำ ในทางตรงกันข้ามหากเด็กอยู่ในครอบครัวที่ตีบิดามารดามีความพร้อมและเต็มใจในการเลี้ยงดู เด็กก็จะมีความรู้สึกลักษณะในตนเองสูงและผลการศึกษานี้ยังคล้ายคลึงกับ เพชาว่ ผลภาค⁽⁴⁶⁾ ที่ศึกษาถึงบทบาทของผู้ปกครองในด้านการหาเลี้ยงครอบครัวกับความรู้สึกลักษณะในตนเอง ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของบิดาในด้านการหาเลี้ยงครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกลักษณะในตนเองในวัยรุ่นหญิง แต่กลับไม่มีความสำคัญในวัยรุ่นชาย ซึ่งผลการศึกษาประการหลังนี้แตกต่างกับผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ ในขณะที่บทบาทของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะในตนเองในวัยรุ่นเพศใดเลยซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้

การที่รายได้ของบิดามีผลเฉพาะในโรงเรียนแบบ ชายล้วนและหญิงล้วนเท่านั้น อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่สุ่มได้ในแบบ หญิงล้วน และชายล้วน เกือบทั้งหมดเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมนจากผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานเข้าไปศึกษาในโรงเรียนดังกล่าว ผู้ปกครองที่ปรารถนาและมีความสามารถที่จะทำให้บุตรหลานของตนเองเข้าไปศึกษาในสถาบันดัง

กล่าวได้มักจะเป็นบุคคลที่มีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดี ทำให้รายได้ของบิดามีส่วนต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ในขณะที่โรงเรียนแบบสหศึกษามีการคละกันระหว่างโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและโรงเรียนที่อยู่ในระดับกลางๆทำให้รายได้ของผู้ปกครองอาจไม่มีผลต่อโรงเรียนแบบนี้

7. โรงเรียน การศึกษาครั้งนี้พบว่า โรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนในนักเรียนในโรงเรียนแบบชายล้วน ซึ่งโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ซึ่งตามที่ Coopersmith⁽²²⁾ กล่าวว่าโรงเรียนและการศึกษาเป็นส่วนองค์ประกอบสำคัญต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็ก เพราะโรงเรียนมีหน้าที่ช่วยอบรมให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีความเชื่อมั่น มีทักษะและมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมต่างได้อย่างอิสระ โดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบที่วางไว้ให้ความช่วยเหลือต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษาของ Guice⁽⁴⁷⁾ ศึกษาพบว่าความสนใจ ความใส่ใจที่ครูมีต่อเด็กสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดของเด็กที่มีต่อตนเองไปในทางที่ดี ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและมีประวัติการก่อตั้งมายาวนานกว่า 130 ปี อีกทั้งยังเป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ประกอบกับการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆทั้งในและนอกหลักสูตร ในโรงเรียนและนอกสถานที่ ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนนี้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าโรงเรียนอื่น ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงให้เห็นว่า มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบชายล้วนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ การลุ่มห้องเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย อาจารย์ประจำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้เป็นผู้กำหนดห้องเรียนที่จะใช้เก็บข้อมูลเอง โดยห้องเรียนที่ได้ อาจเป็นห้องเรียนตัวอย่างซึ่งอาจทำให้คะแนนระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น อาจจะทำให้เกิดความเบี่ยงเบนในการแปรผลได้

8. อาชีพของมารดาและบิดา การศึกษาครั้งนี้พบว่ามารดาที่มีอาชีพทำงานเอกชน เช่น ธนาคาร-ห้างร้าน มีความสัมพันธ์ไปในทางลบกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบชายล้วนเช่นเดียวกับบิดาที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร มีความสัมพันธ์ไปในทางลบกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนแบบสหศึกษา ซึ่งผลการศึกษาขัดแย้งกับการศึกษาของ ระจิตร์แก้ว เล็กอุทัย⁽⁴⁸⁾ ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า อาชีพของผู้ปกครองแบบมีธุรกิจส่วนตัวมีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองแต่กลับพบว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีความสัมพันธ์ในทางบวกความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนิสิตแพทย์ ซึ่งในสภาพสังคมปัจจุบันลักษณะงานที่หลากหลาย แตกต่างกัน

ทำให้ผู้ปกครองมีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่เท่ากัน คือ ลักษณะการประกอบอาชีพบางอย่างที่ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาในการเลี้ยงดูเด็ก ทำให้ไม่สามารถเห็นและเข้าใจพฤติกรรมต่างๆของเด็กมากนัก ตัวเด็กเองก็ไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้

อาชีพที่ต้องทำงานพิเศษ หรือทำงานล่วงเวลา อาจจะทำให้เวลาที่อยู่กับเด็กไม่มากนัก อาชีพ ทำงานเอกชน ธนาคาร-ห้างร้าน เป็นอาชีพที่มีความรับผิดชอบสูง การทำงานค่อนข้างเข้มงวด การขอลาหยุดงาน เป็นไปได้ยาก อีกทั้งเป็นอาชีพที่ต้องทำงานตลอดเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ เช่น ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ ธุรกิจส่วนตัวซึ่งมีเวลาว่างมากกว่า ทำให้เวลาที่อยู่ดูแลบุตรก็ย่อมมากกว่าไปด้วย ในขณะที่อาชีพอิสระ เช่น วิศวกร สถาปนิก เป็นอาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ต้องใช้เวลาในการทำงานมากทุ่มเทกับงาน อีกทั้งการทำงานเป็นอิสระขึ้นอยู่กับงานที่รับมาทำ อาจจะต้องเร่งทำงานที่รับซึ่งอาจจะทำให้เด็กรู้สึกว่ามีบิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาให้ ทำให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กลดลง เนื่องจากการที่บิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาให้กับเด็กมากนักอาจทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสำคัญเท่ากับงานที่บิดามารดาทำ และรู้สึกว่าบิดามารดาอาจจะละเลยตนเองส่งผลให้เด็กที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. กลุ่มตัวอย่าง : การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร การขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมนักเรียนระดับชั้นอื่น สังกัดอื่น หรือนอกเขตกรุงเทพมหานคร ควรพิจารณาถึงความคล้ายคลึงของกลุ่มตัวอย่างด้วย และเพื่อให้ครอบคลุมประชากรให้กว้างขวางขึ้นควรมีการศึกษาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ในเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน , เด็กเร่ร่อน หรือ ทำการเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น โรงเรียนเอกชน กับโรงเรียนรัฐบาล , โรงเรียนที่มีชื่อเสียง , โรงเรียนที่มีขนาดของนักเรียนต่างกัน , โรงเรียนในเขตเมืองกับโรงเรียนนอกเขตเมือง

2. การสุ่มตัวอย่างควรทำอย่างเคร่งครัด ไม่ให้เกิด อคติในการเลือก(Selection bias)

3. การสังเคราะห์ข้อมูล : ผู้วิจัยได้เลือกการวิเคราะห์แบบ Multiple Linear Regression สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีปัจจัยที่อาจมีผลต่อความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรที่วัดกับระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่การศึกษานี้ยังไม่ได้ศึกษาไปถึง ซึ่งถ้าปัจจัยดังกล่าวได้รับการศึกษามากขึ้น อาจเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ให้ต่างไปจากผลการศึกษานี้ได้และเพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือสูงขึ้นควรเพิ่ม

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เช่น ความเครียด ทักษะคิดของครูที่มีต่อเด็ก การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เพื่อดูความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเอง

สรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่รูปแบบของโรงเรียนที่ต่างกันเพื่อดูความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองซึ่งผลการศึกษาพบว่านักเรียนในโรงเรียนรูปแบบต่างๆมีความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองในโรงเรียนแบบต่างๆแตกต่างกัน ความพึงพอใจในร่างกายมีความสำคัญต่อความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองในโรงเรียนทุกแบบ สำหรับที่โรงเรียนแบบสหศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการเรียนมีความสำคัญ ในขณะที่โรงเรียนแบบหญิงล้วนและชายล้วน เรื่องภาพลักษณ์ สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม จะเป็นเรื่องที่มีผลต่อความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเอง โดยอาจรวมถึงชื่อเสียงของโรงเรียนด้วย